

DET KONGELIGE
FORSVARSDIPTARTEMENT

Justis- og politidepartementet

Tidl. ref.
201003118

Vår ref.
2008/01600-8/FD II 5/JEH/010.19

Dato
07 JUL 2010

STRAFFEREGULERING AV PRIVATES DELTAKELSE I VÆPNET KONFLIKT

Vi viser til tidligere møte og korrespondanse, senest Justisdepartementets brev av 23. juni 2010.

Forsvarsdepartementet innser at strafferegulering på dette området reiser enkelte lovtekniske utfordringer. Vi mener imidlertid fremdeles at man i norsk rett bør vurdere å etablere en klarere standard om at sivile ikke har anledning til å delta direkte i fiendtligheter, og at en slik bestemmelse må gjelde uansett hvor i verden personen deltar i slik krigslignende tjeneste. Opphevelsen av 1937-loven, som ga Kongen fullmakt til å hindre (gjennom straff) personer hjemmehørende i Norge i å delta i fremmed krigstjeneste, understreker etter vårt syn behovet ytterligere. Behovet må også sees i lys av at det er grunn til å anta at personer hjemmehørende i Norge i økende grad vil engasjere seg i konfliktområder, særlig gjennom selskaper som er en del av den stadig voksende internasjonale sikkerhetsbransje.

Når det gjelder det kjernen i det straffverdige som en ny straffebestemmelse etter vårt syn bør ramme, bør det skilles mellom personer som gjør tjeneste i andre staters organiserte væpnede styrker som ordinære kombattante medlemmer av slike styrker, og personer som ikke har slik kombattantstatus men som likevel deltar direkte i fiendtlighetene (enten motivet er ideologisk, profittmotivert eller annet). Det er sistnevnte handlinger som etter vårt syn bør straffesanksjoneres.

Selv om det for sivile personer ikke er en krigsforbrytelse *per se* å delta direkte i fiendtlighetene (med mindre man f. eks. handler svikaktig), innebærer en slik deltakelse en svekkelse av det viktige distinksjonsprinsippet i krigens folkerett –

prinsippet om å skille mellom sivilbefolkningen og de stridende. Ved å tillate en slik utvikling svekkes respekten for og beskyttelsen av sivilbefolkningen og sivile gjenstander i væpnede konflikter. Lovgiver i Norge bør ha en interesse i å bidra til at personer hjemmehørende i Norge ikke straffritt kan delta i en slik utglidende utvikling.

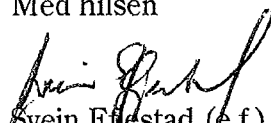
Vi er enig i Justisdepartementets anførsel om at en straffebestemmelse i seg selv neppe vil avholde personer fra å kjempe i konflikter som de av ideologiske grunner ønsker å delta i. Men sett fra norske myndigheters ståsted bør man likevel ha en sanksjonsmulighet, og en mulighet til å markere at dette er virksomhet som norske myndigheter ikke aksepterer.

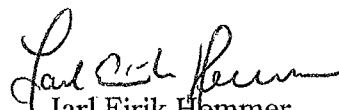
Et straffebud bør ramme både den som privatperson deltar direkte i fiendtlighetene i en internasjonal eller ikke-internasjonal væpnet konflikt (som også vil ramme den tradisjonelle leiesoldat), og den som deltar direkte i fiendtlighetene i en konflikt gjennom de oppgaver vedkommende utfører i eller for en organisasjon eller selskap (typisk ansatte i utenlandske private militære sikkerhetselskaper).

Vårt tidligere fremsatte forslag til straffebestemmelse, i brev av 11. februar 2010 til Justisdepartementet, bør således etter vårt syn justeres for i større grad spisses mot kjernen i det straffverdige. Herunder er vi kommet til at et eventuelt straffebud neppe på generelt grunnlag bør kriminalisere militær trening eller utdanning, både fordi det trolig vil være vanskelig å bevise at formålet med treningen/utdanningen var å delta i krigshandlinger, og fordi militær trening eller utdanning etter omstendighetene ikke innebærer å delta direkte i fiendtlighetene. I den videre vurdering må det for øvrig overveies om den i folkeretten rettslige standarden "direkte deltakelse i fiendtlighetene" er en tilstrekkelig klar standard til å kunne benyttes i nasjonal straffelovgivning.

Vi anmoder om å bli trukket inn i Justisdepartementets videre vurderinger av disse spørsmål i forbindelse med arbeidet knyttet til iverksettelse av straffeloven 2005.

Med hilsen

Svein Eftestad (e.f.)
ekspedisjonssjef

Jarl Eirik Hemmer
spesialrådgiver

Kopi: Utenriksdepartementet